

דוגמה לחיבור שרמתו גבוהה

המסמך שניגד לאחרינה האיטליה הועמדו מצענים לבין והרשעו על כך שתחזיותיהם גרמו לתושבים שלא להתכונן כראוי לרעידת אדמה. בעינינו, מומחים צריכים לשאת באחריות פלילית רק כשהוכחה רשלנות העובדתם מעל לכל ספק. בכל מקרה אחר, בחינת עובדת המצד עפ"י קריטריונים פליליים תפלע אנולות בהתנהלות המצדית כפי שאנו מפירים אותה היום.

עם התקדמות הנאולות, התרללו בני אדם לכך שהוסר הקסם מהטבע. כמעט אין תופעה מוכרת שאינה מובנת למצד ומוסברת, ולכן ניתנת לתחזית. האדם התגבר על כוח המשיכה והגיע להלל, ומצליח לנשם מתחת למים. תחולה זו יצרה ציפיה אווצאות בקשר להתנהלות הטבע. אולם לא כך פועל המצד. המצד פועל באמצעות העלאת השערות ובדיקתן, ומצי תקופה - גם הפרכתן. אורק מחזית החיים של תיאוריה מצדית הוא 45 שנה, וככל מתקדם המחקר, ועולות "צרימות" בתאוריה הנכחית, היא מתקצרת עד שבהסוף מוחלפת ע"י אחרת. תהליך זה, של העלאת השערות, גם אם אינן ודאיות, הוא נשמת אפו של המצד, ואסור לפלוע בו. אם יועמדו מצענים לבין על השערות שלוויות, המצד יהפוך להיות מצד "מתלונן". מצענים לא יפרסמו את השערותיהם, השערות אלה לא יועמדו לבדיקת עמיתים, ותהליך ההתקדמות המצדית יועצר. אפשר לראות לבולמה תחום אחר שהפק נתון להחינה פלילית, והוא תחום הרפואה. גם בתחום זה אין וצאות, כי עוד רב הנסתר על הנלמה, אך מטופלים בורשים תשובות חד-משעיות. רופאים לעתים מחליצים לנקוט בהליכים רפואיים שלמיטה הבנתם מיותרים, רק כדי לא להיות חשופים לתביעה. הדבר גורם להבוב, ואף לטיפול יתר, עלול להיות מסוכן.

ותי, אם כן, צריך להעמיד לבין מומחים? כאשר הוכח מעל לכל ספק, שהתרללו. רשלנות צריכה להיות מוגדרת כאשר מומחה המליך לנהל באופן מסוים, אף שהיו מנחות לפניו עובדות, על פי הידע הרלוו כיום, אמורות להוביל למסקנה הפוכה, וכאשר מסקנתו גרמה נזק. צריך גם להבדיל בין מצדן שכותב מאמר מצד

לצרכים אקדמיים, שאותו אין לשפוט כלא, לבין מצען שמתבקש לתת חוות דעת
כיצד לנהוג. האחרון - צריק לנקוט ביותר אמצעי זהירות בהצרכותיו, אבל גם
אז - האחריות לשלום הציבור צריכה ליפול על כתפי פרנסי היישוב או המדינה.
מנהיגים צריכים לקבל חוות דעת מצעית, אך לקבל החלטות לפי ניהול סיכונים.
גם אם מצען העריק שהסיכוי ארציצת אצמה קלוש, על ראשי היישוב לקול סיכון מול
סיכוי, ולנקוט באמצעי זהירות מקסימליים, גם אם יתברר שהיו מיותרים, וזאת
- כדי למנוע אסון גדול במקרה של טעות. מצענים לא צריכים לשאת באחריות
כזו, פן תיפגע התקדמות המצע.

דוגמה לחיבור שרמתו בינונית

השנים האחרונות אנשים רבים עוסקים בסוגיות נשואת אחריות פוליוית מצד מצענים אשר הערכותיהם היו שלוליות - האם יש להעמידם לבין או לא. פרסום תחזית לא נכונה עלול לגרום לבטיור לבק רב ולכן יש הסבורים שמצענים אשר ניהאו תחזית זו צריכים לעמוד על כך לבין.

אני סבורה שמצענים אינם צריכים לשאת באחריות פוליוית לבקיים שנגרמו בעקבות הערכותיהם הלא נכונות משום שדבר זה יגרום להם להירתע מלפרסם את הערכותיהם ובכך יגרום לבק למצו ואף לבק רב יותר לבטיור. ממצאים רבים לא יפורסמו ובכך עלולים להאט את התפתחות המצו והבטיור לא יהיה מוצע לבין הסכנות העולולות לתקוף אותו.

בנוסף, אני מאמינה שהדבר אף עלול לפלוז בחופש העיסוק. תפקידים רבים כיום מסתמכים על פרסום ונתנית מצנה לבטיור וסנקציות כאלו עלולות לגרום לבאנשים רבים לבחור במקצועות אחרים. דבר זה עלול לפלוז גם בהם וגם במצנה לבטיור. לבזמאן שפט שיפחד להרשיע אנשים.

מנגד לבק, יש הטוענים שתחזית לא נכונה עלולה לגרום לתושבים להיערך לא בהתאם לסכנות כבולמאת רעידת האדמה באיטליה בשנת 2009. תושבים רבים הסתמכו על תחזית המצענים אשר טענה שאין סיבה להניח כי רעידת אדמה חבקה צפויה להתחולל ולכן לא נקטו באמצעי הזהירות הדרושים. רעידת האדמה גרמה למותם של מאות אנשים. לבצתי, יש לקחת תחזיות אלו בערבון מוגבל משום שאין להסתמך על הנחות במאה אחוז. המצענים רוצים בטובת הבטיור ועושים את עבודתם בצורה הטובה והמצוייקת ביותר, אך לפי בצתי יש תמיד לבקט באמצעי זהירות בכל דבר. אין להאשים את המצענים בכך שהבטיור איננו זיהיר.

לסיכום, לבצתי אין לתת למצענים לשאת באחריות פוליוית על ממצואהם. דבר זה הוא בזמאן לחיפוש עזיר לעבאכל ולבצתי הדבר לא הזן.

דוגמה לחיבור שרמתו נמוכה

לאחרונה, הזולתה שאלה שבה על המצעים לשאת באחריות פוליטית אנשים שגורמו בעקבות הערכותיהם המצויות. שאלה זו העסיקה לזרמים רבים בעולם ואף עמדה במרכז של משפט הנערך באיטליה. לדעתי, אין זה צודק להעמיד את המצעים לדיון פוליטי על מעשיהם בתחום ההיערכויות המצויות ויש למנוע ממהלך שכזה לצאת לפועל במסגרת החוק הבינלאומי.

ראשית, העמדה לדיון בגין נשיאת האחריות כלפי המצעים תפגע בתושבים רבים. במצב שבו תהיה הרשאה מצד התי המשפט כנגד המצעים, הדבר עלול לגרום לנזק בהעברת המידע לגורם לאוונטי וכך להוביל לנזק יותר חמור ממה שניתן לתאר. בהמשך לכך, ישנם מצעים אשר יראו יותר פגיעה בעובדותם הקשה מאשר מוציאה והיא תגרום לפגיעה בקשר הישיר עם התושבים הרבים ולגרום למותם ללא שום אמצעי זהירות ובהיחוד נכונים.

שנית, סיבה נוספת העלולה להיגרם כתוצאה מהעמדה לדיון על אותם מצעים הינה חוסר רצון ושינוי פעולה בהמשך כלפי ההערכות הצטיינות להתנחל. לכן, מצעים רבים בתחומים שונים יראו חוסר חשיבות מצד התי המשפט שיכולה להרתיע מהם את היכולת לתפקד בצורה מושכלת ואחראית. כמו, רציבת אדמה קטנה שבה נגרם נזק קל למבנים וכתוצאה מכך הורשעו מצעים על איבוד קטן שלא הוביל לאסון רציני ומשעוטי כפי שחכו המצעים.

בנוסף לכך, ישנם הלורסים כי המצעים צריכים לתת את הדיון בעקבות מידע כולל עקב הערכות מצויות שלוויות. לכן מצב שכזה יכול להביא לחששות וזאלות מצד מדינות רבות בעולם כלפי אסונות הרבים וההסיבה שהמצעים אינם מדייקים בתחזיותיהם כפי שתיארו. מצב שכזה יכול להוביל לפאניקה ענקית בקרב אוכלוסיות העולם שיפצילו לחצים על הממשלות שלהם לספק מידע אמין בזמן אמת ולמנוע אסון של אלפי הרוגים. מכאן, שהעמדה לדיון תרתיע מהמצעים לתכנן בעיית על מעשיהם לפני שהם מוצאים אותן לפועל בשטח.

עם זאת, מהחינה מוסרית, המדענים הינם בני אדם אשר השכילו עם השנים וגם להם יכולות להיות טעויות. לכן השליאות שהן מבצעים הינם מבעריות ונזירות מאוז עקב הטכנולוגיה המפותחת. לכן יש להם את היכולת להיעזר באמצעים אלו ולמנוע מבתי המשפט להרשיע מדענים בלולים אשר יוכלו להשפיע לטובה על ההתעלות הצפויות והכרוכות שבהן.

אסיכום, ניתן לראות כי על אף התומכים בהעמדה לדיון כלפי מדענים בשל העברת מיצע כולל העלוו לגרום לאסונות כבדים, ישנם הטוענים כי זו לא האופציה בשל פליעה בהעברת המידע לתלמים ופליעה ביכולות המדענים להמשק מחקריהם. לדעתי נראה כי עוד יחולו שינויים במסגרת ההצעה שתכריע לצד המדענים בעלי השיבות לחלות מתקים אלוה הארוך.